

A textil és ruházati szakágazat helyzete a gazdasági válság után

Elemzés a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján

Galambos Attila

A textil és ruházati szakágazat helyzetének részletesebb elemzése előtt feltétlenül meg kell említeni, hogy a textiliák (fonal, szövet és egyéb textilipari termékek), valamint a ruházati termékek (ruházati cikkek és öltö-zék kiegészítők) kereskedelmi forgalmazásában és gyártásában más ágazatok és szakágazatok vállalkozásai is részt vesznek. Azokat a vállalkozásokat, ahol a textiliák illetve ruházati termékek termelésének vagy értékesítésének részaránya kisebbségben van (a TEÁOR 08 szerint), nem a 13. Textiliagyártás illetve a 14. Ruházati termékgyártás szakágazatokhoz sorolják be, így statisztikai adataik sem ott jelennek meg. A textil- és ruházati termékek külkereskedelmi forgalmának alakulásában azonban e vállalkozások mégis jelentős szerepet töltenek be.

A textil- és ruházati termékek külkereskedelmi forgalma

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a textil- és ruházati termékek export értékesítése teljes gazdasági szinten, folyóáron számítva, a 2008. évi 302 489 millió Ft-ról 2011-ben 366 641 millió Ft-ra (21,2 %-kal) növekedett. Az import beszerzések ugyan-ezen időszakban 409 243 millió Ft-ról 490 410 millió Ft-ra (19,8 %-kal) növekedett. A gazdasági válság e termékek külkereskedelmi forgalmában csak 2009-ben mutatott visszaesést 2008-hoz viszonyítva. A külkereskedelmi forgalom növekvő szintje azonban az export és import egyenlegét kedvezőtlenül érintette: a 2008-ban 106 754 millió Ft-os hiány fokozatosan emelkedett és 2011-re már 123 709 millió Ft-ot ért el.

Az egyes ágazatok illetve szakágazatok export értékesítésének részletes adatait az I. táblázat szemlélteti. A táblázat adataiból kitűnik, hogy a textil és ruházati szakágazat kivételével a többi ágazat illetve szakágazat export árbevétele 2011-ben már jelentősen meghaladta a 2008. évi értéket. A textil és ruházati szakágazat 2012. I-VIII. havi export értékesítés adatait is figyelembe véve várhatóan 2012-ben is elmarad a 2008. évi szinttől.

A textil- és ruházati termékek export értékesítésben résztvevő ágazatok, szakágazatok részarányának 2008–2011 közötti változását az 1/a és 1/b ábra szemlélteti.

Az ábrák jól mutatják, hogy a teljes gazdaság textil- és ruházati termék export árbevételében az egyes ágazatok részaránya 2008 és 2011 között milyen mértékben változott. A textil és ruházati szakágazatok részaránya 14 %-kal csökkent, míg a többi ágazatnál és szakágazatnál egyértelmű növekedést mutatkozik. A textil és ruházati szakágazatok részarányának jelentős csökkenése a ruházati szakágazat export árbevételének

19,1 %-os visszaesése annak a következménye, hogy ezen belül a felsőruházati termékek export árbevétele 39,2 %-kal csökkent.

A részletesebb elemzések azt mutatják, hogy a textiltermékek exportértékesítéséből származó árbevétel a gazdaság összességében 45,9 %-kal növekedett, a ruházati termékek területén ugyanakkor csak 2011-ben valósult meg 3,7 %-os növekedés a 2008. évhez viszonyítva.

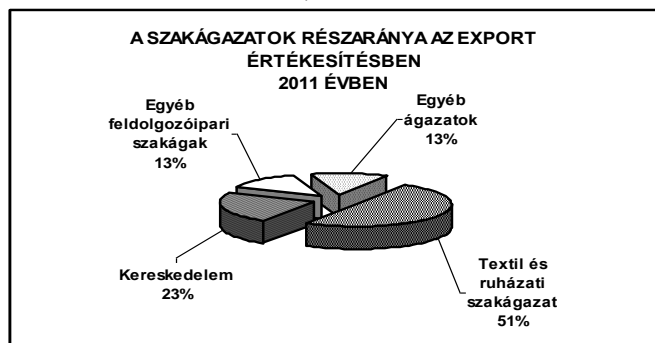
I. táblázat

Szakágazatok	Export árbevétel határparitások áron (millió forintban)				Index 2011/2008
	2008	2009	2010	2011	
Textil és ruházati szakágazat	195 757	171 562	168 333	185 971	0,95
Kereskedelmi szakágazat	51 684	57 267	71 888	85 381	165,2
Egyéb feldolgozóipari szakágazatok	33 750	34 172	36 194	47 402	140,5
Egyéb ágazatok*)	21 298	25 392	27 733	47 887	224,8
Gazdaság összesen	302 489	288 393	304 148	366 641	121,2

*) Az egyéb szakágazatok között azon vállalkozások szerepelnek, amelyek a TEÁOR 08 besorolás szerint főtevékenységük miatt nem a textil illetve ruházati körbe tartoznak.

1/a ábra

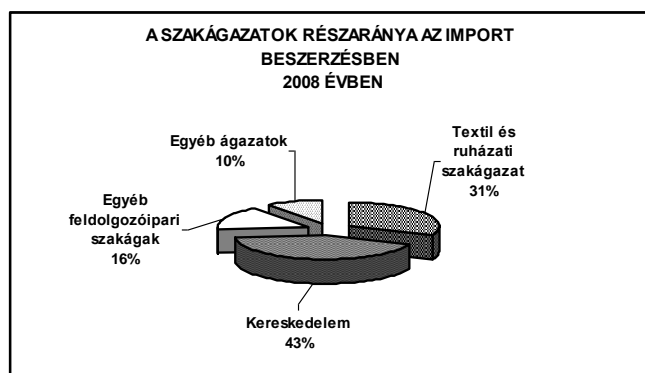

1/b ábra

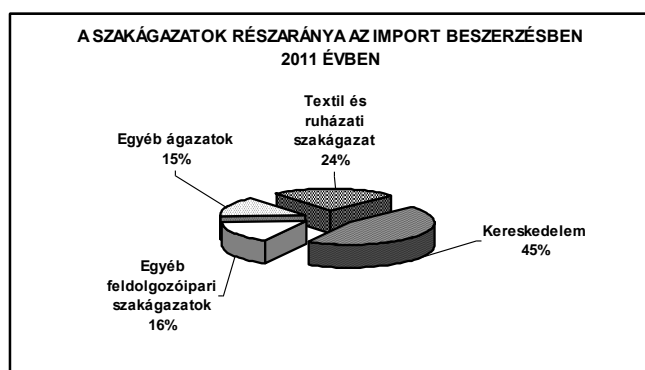
II. táblázat

Szakágazatok	Import beszerzések határparitásos áron (millió forintban)				Index 2011/2008
	2008	2009	2010	2011	
Textil és ruházati szakágazat	128 426	103 377	98 460	116 838	91,0
Kereskedelmi szakágazat	173 790	186 406	189 649	222 654	128,1
Egyéb feldolgozóipari szakágazatok*)	66 025	59 666	68 424	79 400	120,3
Egyéb ágazatok	41 002	40 033	43 230	71 518	174,4
Gazdaság összesen	409 243	389 482	399 763	490 410	119,8

*)Az egyéb szakágazatok között azon vállalkozások szerepelnek, amelyek a TEÁOR 08 besorolás szerint főtevékenységük miatt nem a textil illetve a ruházati körbe tartoznak.

2/a ábra

2/b ábra

Az egyes ágazatok és szakágazatok textil és ruházati termékekből származó import beszerzések részletes adatait a II. táblázat szemlélteti.

Az import beszerzések területén a textil és ruházati szakágazatnál tapasztalt 9,0 %-os csökkenés teljes mértékben a ruházati cikkeknek és öltözék kiegészítőknek következett be. A többi szakágazatnál az import beszerzések jelentős növekedése a textil és ruházati termékeknél egy arányt megmutatkozott.

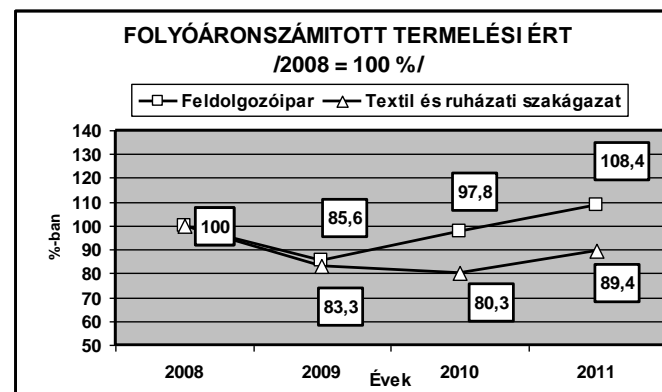
A textil és ruházati termékek importjában résztvevő ágazatok szakágazatok részarányának 2008–2011 közötti változását a 2/a és 2/b ábra szemlélteti. Az ábrák jól mutatják, hogy a textil és ruházati szakágazat részaránya az import beszerzés területén jelentősen csökkent, a kereskedelmi szakágazat és az egyéb ágazatok részaránya ugyanakkor jelentősen növekedett.

A textil- és ruházati termékek külkereskedelmi forgalmát bemutató adatok alapján megállapítható, hogy a gazdasági válság hatásai 2008 és 2011 között lényegesen csak a textil és ruházati szakágazatot érintették kedvezőtlenül. A többi ágazat és szakágazat folyamatosan növelni tudta az export árbevételét, az import beszerzések jelentős növekedése mellett.

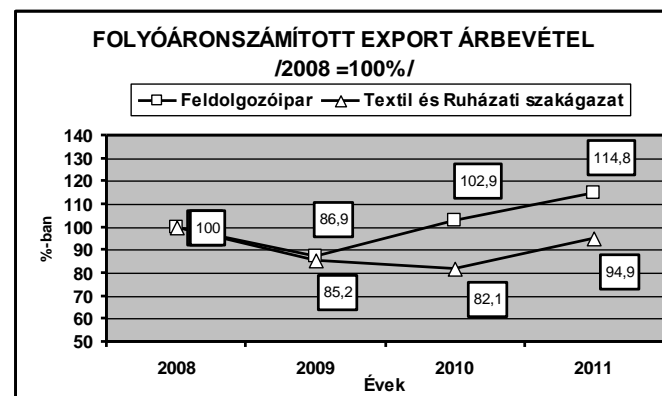
A KSH statisztikai adatai alapján megállapítható, hogy a gazdasági válság 2009-ben érte el mélypontját, a feldolgozó iparban és a textil és ruházati szakágazatban is a termelés és értékesítés területén egyaránt két számjegyű visszaesést okozva. 2009-ben a feldolgozó ipar termelése folyóáron számítva 14,4 %-kal csökkent, majd folyamatos emelkedést mutatva 2011-ben már 8,4 %-kal meghaladta a 2008. évi szintet. A textil és ruházati szakágazat termelésének csökkenése tovább folytatódott és 2010-ben érte el mélypontját 19,7 %-nyi csökkenést mutatva. A textil és ruházati szakágazat termelési szintje még 2011-ben is 10,6 %-kal maradt el a 2008. évi értéktől (3. ábra).

A feldolgozó ipar export értékesítése jelentős visszaesés után 2010-ben 2,9 %-kal, 2011-ben tovább növekedve 14,8 %-kal magasabb árbevételért ért el 2008-hoz viszonyítva. A textil és ruházati szakágazat export értékesítése 2010-ben érte el mélypontját 17,9 %-os visszaesssel és 2011-ben is még 5,1 %-kal maradt el a 2008 évi szinttől (4. ábra).

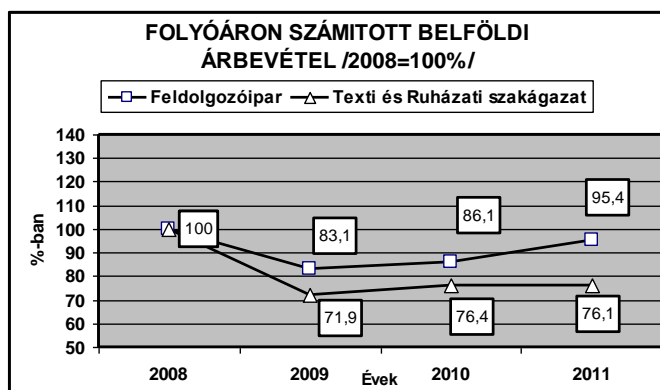
A belföldi fogyasztás dinamikus visszaesése a feldolgozóipart és a textil és ruházati szakágazatot is egyaránt súlyosan érintette. 2009- be a feldolgozóipar belföldi értékesítés árbevétele 16,9 %-kal, a textil és

3. ábra

4. ábra

5. ábra

ruházati szakágazaté 28,1%-kal volt kevesebb, mint 2008-ban. A feldolgozó ipar belföldi értékesítése folyamatos növekedés után 2011-ben még 4,6 %-kal volt alacsonyabb a 2008-hoz viszonyítva, a textil és ruházati szakágazat ugyanakkor folyamatos csökkenés során 2011-ben már 23,9 %-kal maradt el a 2008. évi árbevételétől (5. ábra).

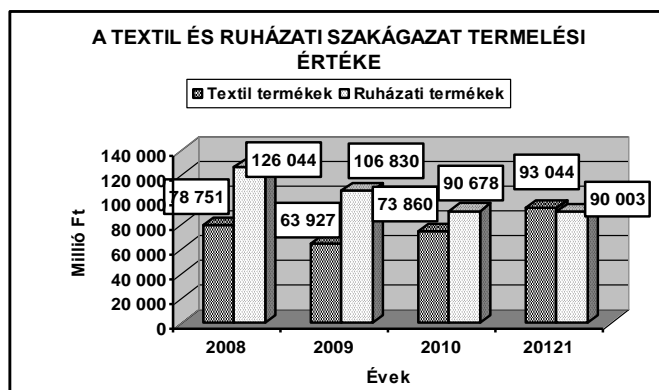
2012 I-VIII. havi statisztikai adatok azt mutatják, hogy a feldolgozó iparban és a textil és ruházati szakágazatnál egy arány folytatódott a növekedési tendenciában: a feldolgozó ipar termelése 7,1 %-kal, a textil és ruházati szakágazatoké 9,9 %-kal haladta meg az előző év azonos időszakának eredményeit. A termelés dinamikus növekedését az export és belföldi értékesítés jelentős növekedése tették lehetővé (III. táblázat).

III. táblázat

Megnevezés	Index: 2012 I-VIII. hó/2011 I-VIII. hó	
	Feldolgozó ipar	Textil és ruházati szakágazat
Termelési érték	107,1	109,9
Export értékesítés	107,9	108,6
Belföldi értékesítés	104,9	113,7

Jelentősen eltérő folyamatok a textil és ruházati szakágazatban

A textil szakágazatban a folyóáron számított termelési érték 2011-ben már 14 293 millió Ft-tal (18,1 %-kal) haladta meg a válság előtti szintet. A szakágazaton belül az egyéb textiliák gyártása 42,7 %-kal, a konfekcionált textilárúk gyártása (kivéve a ruházati termékeket) 28,4 %-kal, a nem szőtt textilárúk gyártása 76,4 %-kal növekedett, ugyanakkor a textilszövés 12,6 %-

6. ábra

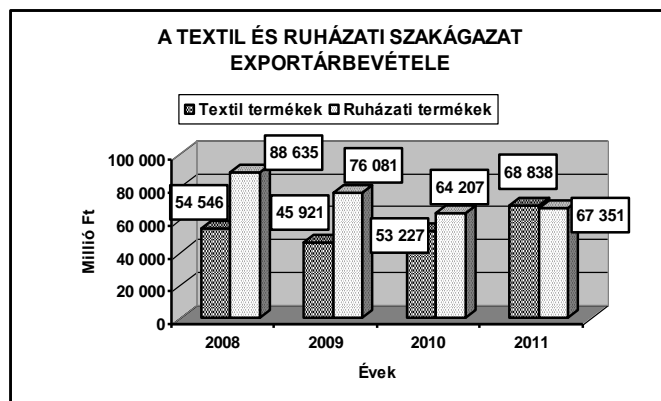
kal, a textil kikészítés drasztikusan, 55 %-kal csökkent (6. ábra).

A ruházati szakágazatban a folyóáron számított termelés a válság kezdetétől folyamatos csökkenést mutat és 2011-ben már 36 041 millió Ft-tal (28,6 %-kal) volt alacsonyabb a 2008. évi értékeknél. A szakágazaton belül a felsőruhagyártás 47,7 %-kal, az alsóruhagyártás 14 %-kal, a kötöttáruk gyártása pedig 26,6 %-kal maradt el a 2008. évi szinttől. A konfekció szakágazaton belül csak az egyéb ruházati cikkek és öltözkészítők gyártása területén következett be 64,4 %-os növekedés.

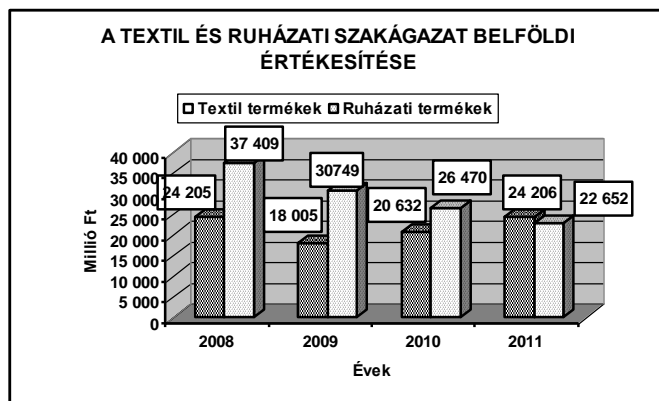
A textil szakágazat termelésének növekedése és a ruházati szakágazat termelésének jelentős csökkenése azt eredményezte, hogy a textil szakágazat termelése 2011-ben már meghaladta a ruházati szakágazatét. Figyelembe véve a TEÁOR 08 besorolás 2008. évi bevezetését, ahol a kötött és hurkolt árucikkek, a textil szakágazatból a ruházati szakágazatba kerültek át (mintegy 10-12 milliárd Ft-os nagyságot képviselő termelési értékkel), akkor a két szakágazat eltérő fejlődése még szembevetőbb.

A textil szakágazat 2011. évi export árbevétele már 14 292 millió Ft-tal (26,2 %-kal) volt magasabb, a ruházati szakágazat ugyanakkor 21 284 millió Ft-tal (24,1 %-kal) maradt el a 2008. évi szinttől (7. ábra). Itt meg kell említeni, hogy a ruházati szakágazat export értékesítésében az aktív bér munka konstrukció rendkívül magas részarányt képvisel: a 2008. évi 61,7 %-os részarány 2011-ben 67,4 %-ra növekedett.

A textil és ruházati szakágazat belföldi értékesítésére kedvezőtlenül hatott a többi ágazat és szakágazatoknál megmutatkozó dinamikus import beszerzések növekedése és a kiskereskedelmi forgalom folyamatos

7. ábra

8. ábra

IV. táblázat

Szakágazatok	Index: 2012 I-VIII. hó/2011 I-VIII. hó	
	Textil szakágazat	Ruházati szakágazat
Termelési érték	119,5	99,7
Export árbevétel	123,4	92,8
Belföldi árbevétel	108,2	119,4

csökkenése (13,9 %). A textil szakágazat belföldi értékesítése a 2009. évi 25,6 %-os visszaesés után, folyamatos növekedéssel, 2011-ben elérte a 2008. évi szintet. A ruházati szakágazat belföldi értékesítése drasztikusan csökkent és 2011-ben 39,4 %-kal volt alacsonyabb a 2008. évi árbevételénél (8. ábra).

2012 I-VIII. havi statisztikai adatok az előző év azonos időszakához viszonyítva azt mutatják, hogy a textil szakágazat termelésének dinamikus növekedése tovább folytatódik (119,5 %), a ruházati szakágazat ugyanakkor 0,3 %-kal maradt el. A belföldi értékesítés mind a két szakágazatnál kedvező eredményeket mutat, különösen figyelemre méltó a ruházati szakágazatnál a 119,4 %-os növekedés (IV. táblázat).

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma az átlagos állományi létszámnak 80–85 %-át tesz ki. 2008–2011 között az átlagos állományi létszám a feldolgozó iparban 66 107 fővel (9,8 %-kal), a textil és ruházati szakágazatban összességében 10 095 fővel (26,4 %-kal) csökkent. Az átlagos állományi létszám a

V. táblázat

Szakágazat	Átlagos állományi létszám				2011/2008 %
	2008	2009	2010	2011	
Textil szakágazat	9 020	8 319	7 096	7 622	84,5
Ruházati szakágazat	29 284	24 257	21 643	20 587	70,3
Összesen	38 304	32 576	28 739	28 209	73,6

VI. táblázat

Szakágazat	Egy főre jutó termelési érték (millió Ft)				2011/2008 %
	2008	2009	2010	2011	
Textil szakágazat	8,73	7,68	10,41	12,21	139,9
Ruházati szakágazat	4,30	4,40	4,19	4,37	101,6
Összesen	5,35	5,24	5,73	6,49	121,3

ruházati szakágazatban 29,7 %-kal (8 697 fő), a textil szakágazatban 15,5 %-kal (1398 fő) csökkent (V. táblázat).

Figyelemre méltó, hogy a textil szakágazatban hosszú évek után először fordul elő létszámnövekedés. 2012 I-VIII. hónapjainak adatai alapján az előző év azonos időszakához viszonyítva a textil szakágazatban az átlagos állományi létszám 1028 fővel (13,4 %-kal) növekedett, a ruházati szakágazatban ugyanakkor 613 fővel (3 %-kal) csökkent.

A rendelkezésre álló statisztikai adatok arra adnak lehetőséget, hogy a vállalkozások termelékenységi hatékonyságát az egy főre jutó termelés mennyiségével lehessen értékelni. Meg kell azonban említeni, hogy a mutató csak azonos termelési feltételek mellett mutat összehasonlítási lehetőséget. A VI. táblázat szemlélteti a textil és ruházati szakágazatok egy főre jutó termelékenységének alakulását. A táblázat adataiban szembe tűnő, hogy a ruházati szakágazatban az egy főre jutó termelés lényegesen kisebb értékeket mutat, amit alapvetően a rendkívül magas bér munka arány befolyásol (az exportértékesítés 65–70 %-a).

A kedvezőtlen piaci helyzet kikényszerítette a termelő kapacitások szűkítését, ami több esetben vállalkozások megszűnéséhez is vezetett. 2008 és 2010 között a működő vállalkozások számának alakulását a VII. táblázat mutatja.

A részletesebb adatok alapján megalapítható, hogy a textil és a ruházati szakágazat összes vállalkozóinak számán belül a 9 főnél nem többet foglalkoztatók 85–90 % részarányt képviselnek. A vállalkozók számának csökkenése mellett figyeletlenére méltó, hogy ugyanakkor évente 100–250 új vállalkozás regisztrációja is megvalósul. A táblázat adataiból megállapítható, hogy a textil szakágazatban a termelés jelentős növekedése ellenére is 9,3 %-kal csökkent a vállalkozások száma.

VII. táblázat

Szakágazat	Működő szervezetek száma			2010/2008 %
	2008	2009	2010	
Textil szakágazat	1244	1129	1128	90,7
Ruházati szakágazat	3995	3525	3435	86,0
Összesen	5239	4654	4563	87,1